

HOÀN THIỆN CÔNG TÁC KẾ TOÁN TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

● PHẠM THỊ ANH TÚ

Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh

DOI: <https://doi.org/10.62831/202504026>

TÓM TẮT:

Sự đổi mới trong quản trị đại học là xu hướng tất yếu. Trong những năm qua, việc thực hiện cơ chế tự chủ tài chính tại các trường đại học công lập đã tạo điều kiện cho các trường chủ động hơn trong tổ chức hoạt động chuyên môn, quản lý sử dụng nguồn lực hiệu quả. Thông qua việc sử dụng công cụ kế toán nhằm cung cấp thông tin nhanh, chính xác và chất lượng cao cho lãnh đạo các trường đại học ra các quyết định quản lý và điều hành hoạt động của đơn vị cho phù hợp và tổ chức tốt công tác kế toán có thể coi là giải pháp chiến lược mà các trường cần thực hiện. Trong bài viết này, trên cơ sở khái quát thực trạng công tác kế toán tại Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh, phân tích tác động của bối cảnh tự chủ tài chính, tác giả đề xuất giải pháp nhằm hoàn thiện công tác kế toán tại Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh.

Từ khóa: tự chủ tài chính, công tác kế toán, Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh.

1. Đặt vấn đề

Trong điều kiện nguồn kinh phí ngân sách nhà nước cắt giảm, mức thu dịch vụ công theo qui định của Nhà nước chưa tính đủ chi phí hoạt động đào tạo, Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh cũng như các trường đại học công lập khác phải xác định mục tiêu chiến lược, một trong những mục tiêu cụ thể đó là tập trung vào cải thiện nguồn thu từ các hoạt động dịch vụ

công, gồm: chuyển đổi cơ cấu các ngành nghề đào tạo từ đào đại trà sang đào tạo chất lượng cao; rà soát các đơn vị dịch vụ trực thuộc nhằm đạt được mục tiêu góp phần gia tăng lợi nhuận từ hoạt động sản xuất, kinh doanh dịch vụ cho Trường.

Qua nghiên cứu cho thấy, công tác kế toán tại Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh nói chung đã tuân thủ theo các chế độ kế toán, chế độ quản lý tài chính hiện hành. Tuy

nhiên, thực tế hiện nay cho thấy, công tác kế toán ở đơn vị còn nhiều bất cập khi chuyển đổi sang cơ chế tự chủ tài chính, chưa đáp ứng được nhu cầu quản lý trong bối cảnh mới. Vì vậy, yêu cầu đặt ra cần có các giải pháp nhằm hoàn thiện công tác kế toán tại Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh.

2. Cơ sở lý thuyết

Theo Luật Kế toán (2015), công tác kế toán của tổ chức là việc xác định những công việc, những nội dung mà kế toán phải thực hiện hay phải tham mưu cho các bộ phận phòng ban khác thực hiện, nhằm hình thành một hệ thống kế toán đáp ứng được yêu cầu của đơn vị. Do đó, tổ chức công tác kế toán phù hợp với quy mô, đặc điểm hoạt động và đáp ứng yêu cầu quản lý cụ thể sẽ góp phần quan trọng vào việc nâng cao hiệu quả trong công tác quản lý tài chính tại các đơn vị hành chính sự nghiệp nói chung và trường đại học công lập nói riêng. Điều này, giúp lãnh đạo đơn vị đưa ra những quyết định đúng đắn và kịp thời, có ảnh hưởng đến kết quả sử dụng các nguồn lực nhằm hoàn thành tốt các chức năng, nhiệm vụ được giao của đơn vị sự nghiệp.

Tóm lại, tổ chức công tác kế toán đơn giản được hiểu là tổ chức việc ghi chép, phản ánh các nghiệp vụ kinh tế phát sinh trong đơn vị một cách khoa học và tuân thủ pháp luật, tổ chức cơ cấu bộ máy kế toán phù hợp với quy mô và đặc thù của đơn vị nhằm mang lại hiệu quả công tác kế toán cao nhất với chi phí tiết kiệm nhất.

3. Thực trạng công tác kế toán tại Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh

Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh là đơn vị sự nghiệp công lập, áp dụng chế độ kế toán theo Thông tư số 107/2017/TT-BTC ngày 10/10/2017 của Bộ Tài chính hướng dẫn chế độ kế toán hành chính sự nghiệp.

Về tổ chức bộ máy kế toán: Trường áp dụng hình thức tổ chức bộ máy kế toán theo mô hình bộ máy kế toán tập trung. Trường thực hiện xây dựng quy chế hoạt động riêng của bộ máy kế toán. Quy chế hoạt động của bộ máy kế toán quy định về chế độ, thời gian làm việc, chế độ chịu trách nhiệm và quản lý cán bộ của kế toán trưởng, chế độ làm việc của các nhân viên trong bộ máy kế toán và mối quan hệ giữa các nhân viên kế toán với nhau. Tuy nhiên trong bối cảnh tự chủ trong đó có tự chủ về nhân sự việc tinh gọn bộ máy là chủ trương của Nhà nước. Do đó, việc nâng cao trình độ chuyên môn về kế toán, đồng thời ứng dụng công nghệ thông tin vào các phân hệ kế toán cần được chú trọng hơn nữa trong thời gian tới.

Kết quả từ Bảng 1 cho thấy bộ máy thực hiện công tác kế toán tại Trường có trình độ chuyên môn đủ tiêu chuẩn đáp ứng nhu cầu công việc cụ thể: 20% trình độ sau đại học chuyên ngành kế toán, 80% trình độ đại học chuyên ngành kế toán.

Về hệ thống chứng từ kế toán: Từ hệ thống chứng từ ghi nhận ban đầu, đơn vị đã tổ chức xây dựng hệ thống tài khoản kế toán nhằm ghi chép, hệ thống hóa các nghiệp vụ kinh tế tài chính phát sinh góp phần quan trọng vào việc kiểm soát thu - chi trong các đơn vị. Tuy nhiên, bộ phận kế toán cần xây dựng thống nhất các biểu mẫu và tổ chức phổ biến cho cán bộ viên chức người lao động về trình tự, quy trình, thủ tục khi quyết toán. Điều này sẽ giúp hệ thống chứng từ kế toán được đồng nhất và dễ dàng quản lý các nghiệp vụ phát sinh.

Bảng 1. Thực trạng chuyên môn bộ máy nhân lực kế toán của Trường (n=15)

Trình độ	N	%
Sau đại học	3	20%
Đại học	12	80%
Trung cấp	0	0%
Tổng số	15	100%

Nguồn: Tác giả tổng hợp

Tổ chức lập và chấp hành dự toán thu chi: Hàng năm trên cơ sở kế hoạch và nhiệm vụ về khoa học công nghệ, môi trường, giáo dục,... Trường lập kế hoạch dự toán thu chi trình cơ quan chủ quản để cấp ngân sách Nhà nước (NSNN). Trong những năm qua, Trường đã tổ chức lập và quyết toán các nội dung của Báo cáo quyết toán NSNN theo đúng các nội dung dự toán được giao và theo mục lục NSNN, quyết toán NSNN đã được thực hiện thống nhất theo chế độ kế toán nhà nước, Luật NSNN.

Bảng 2 cho thấy tình hình thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước về tự chủ tài chính của các đơn vị hành chính sự nghiệp, nguồn thu từ NSNN cấp cho Trường có xu hướng giảm dần qua từng năm, cụ thể năm 2023 giảm 18% so với năm 2022. Trong điều kiện nguồn NSNN cắt giảm, mức thu dịch vụ công theo quy định của Nhà nước chưa tính đủ chi phí đào tạo, điều này đòi hỏi việc các Trường nói chung và Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh cần có chiến lược để nâng cao nguồn thu trong bối cảnh tự chủ tài chính của các trường đại học công lập, xây dựng kế hoạch dự toán thu chi đảm bảo tiết kiệm, sử dụng các nguồn thu hiệu quả và đúng quy định của pháp luật.

Tổ chức hệ thống sổ kế toán: Việc vận dụng sổ kế toán đảm bảo cho việc cung cấp thông tin kế toán một cách trung thực và hợp lý. Theo đó, Trường đã thực hiện ghi sổ kế toán bằng máy theo phần mềm kế toán Misa 2022. Hầu hết các loại sổ sách đều được thực hiện qua phần mềm, vì thế qua việc nhập số liệu từ chứng từ gốc, máy vi tính sẽ tự kết xuất số liệu vào các sổ có liên quan. Tuy nhiên, phần mềm Misa 2022 lại chưa cập nhật đầy đủ các yêu cầu theo chế độ kế toán hành chính sự nghiệp nên việc lập còn thiếu một số mẫu như: sổ tổng hợp quyết toán ngân sách và nguồn khác của đơn vị, sổ theo dõi chi tiết tạm ứng của cán bộ, công chức, nhân viên trong đơn vị,...

Bên cạnh đó, Trường đang sử dụng hình thức chứng từ ghi sổ kế toán với hình thức Nhật ký sổ cái. Quy trình hạch toán tại đơn vị được thực hiện như Hình 1.

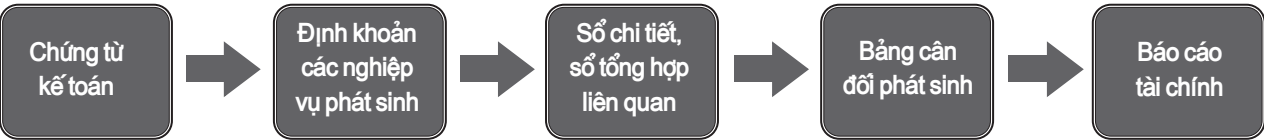
Thực trạng kiểm tra kế toán: Kiểm tra kế toán là công việc quan trọng nhằm đảm bảo cho công tác tài chính kế toán được đi vào nề nếp, ngăn ngừa được những sai phạm, gian lận, qua đó thực hiện đúng các quy định của Luật Kế toán và chế độ kế toán hiện hành. Ngoài ra, Trường còn chịu sự kiểm tra của cơ quan chủ quản, cơ quan tài chính, thanh tra.

Bảng 2. Báo cáo tổng hợp nguồn thu ngân sách nhà nước cấp giai đoạn 2020 - 2023 tại Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh

STT	Nội dung	Năm 2020	Năm 2021	Năm 2022	Năm 2023
1	Nguồn thu NSNN cấp	25.618	15.931	18.683	15.342
	Tổng số	25.618	15.931	18.683	15.342

Nguồn: Báo cáo quyết toán ngân sách nhà nước giai đoạn 2020 - 2023 của Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh

Hình 1: Quy trình hạch toán sổ kế toán tại Trường

Nguồn: Tác giả tự tổng hợp

Thực trạng công tác công khai tài chính: Thực tế tại Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh việc công khai tài chính được thực hiện hàng năm sau khi có kết quả thẩm tra số liệu quyết toán của đơn vị chủ quản và đơn vị tiến hành thực hiện công tác công khai tình hình tài chính tại đơn vị, Hội nghị công chức viên chức lao động.

4. Một số giải pháp hoàn thiện công tác kế toán tại Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh

Hoàn thiện tổ chức bộ máy kế toán: Qua hoạt động của Trường cho thấy, Trường đang trong quá trình phát triển nhanh chóng về số lượng và đạt chất lượng về công tác đào tạo trong các năm trở lại đây. Đồng thời, Trường đang trong giai đoạn chuyển đổi số, do đó cần phải thực hiện tinh giản biên chế, điều này đặt ra yêu cầu bộ phận kế hoạch tài chính cần phải sắp xếp bộ máy tinh gọn, hiệu quả. Hiện tại, số cán bộ nhân viên phòng kế toán của Trường đang học tập nâng cao trình độ chuyên môn là 3 người. Nâng tổng số nhân sự dự kiến đạt chuyên môn trình độ sau đại học chuyên ngành kế toán lên 40%.

Hoàn thiện hệ thống chứng từ kế toán: Công tác tổ chức chứng từ kế toán tại Trường thực hiện đúng chế độ kế toán của Nhà nước ban hành. Tuy nhiên, còn một khía cạnh đơn vị cần tiếp tục nghiên cứu hoàn thiện đó là chuẩn hóa hệ thống chứng từ đã và đang sử dụng, đảm bảo khách quan, trung thực, minh bạch của các nghiệp vụ kinh tế phát sinh, phát hiện ngăn ngừa tiêu cực trong quản lý kinh tế.

Hoàn thiện hệ thống tài khoản kế toán: Trường cần phải quy định thêm những sổ kế toán liên quan đến: (i) các khoản đầu tư tài chính tại đơn vị nội bộ cũng như đơn vị bên ngoài; (ii) các khoản

công nợ nội bộ; (iii) các khoản chi phí nội bộ; (iv) các luồng lưu chuyển tiền trong nội bộ Trường... theo cách thức mã hóa các tài khoản chi tiết.

Hoàn thiện hệ thống sổ kế toán: Đối với việc vận dụng sổ kế toán cần đảm bảo việc cung cấp thông tin kế toán một cách trung thực và hợp lý. Tuy nhiên, hiện nay một số sổ sách, báo cáo cần để thực hiện báo cáo quản trị nội bộ vẫn chưa đáp ứng được, do đó bộ phận kế toán cần phải phối hợp và làm việc với các công ty phần mềm để nâng cấp hệ thống nhằm đáp ứng được các báo cáo nội bộ cần thiết, giúp đánh giá hiệu quả hoạt động của các bộ phận, qua đó xét năng suất lao động của các khoa, viện chính xác hơn.

Hoàn thiện hệ thống báo cáo tài chính và báo cáo quyết toán: Hệ thống báo cáo còn chưa cụ thể, chi tiết, do đó chưa đưa ra được các giải pháp tiết kiệm chi phí, nâng cao hiệu quả quản lý theo cơ chế tự chủ tự chịu trách nhiệm. Theo đó, Trường nên lập thêm các báo cáo chi tiết để cung cấp thông tin phục vụ quản lý theo từng chỉ tiêu.

5. Kết luận

Cùng với sự phát triển của ngành Giáo dục, mỗi trường đại học công lập trong bối cảnh tự chủ tài chính đều đòi hỏi công tác kế toán tại đơn vị cần phải hoàn thiện để đáp ứng thông tin một cách kịp thời, đầy đủ và đáng tin cậy để cung cấp nhu cầu thông tin phục vụ quản trị một cách hiệu quả. Vì vậy, cần phải có các giải pháp nhằm hoàn thiện công tác kế toán tại Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh nhằm nâng cao hiệu quả quản lý tài chính trong bối cảnh tự chủ hiện nay hướng tới nâng cao chất lượng của ngành Giáo dục và đào tạo trong thời gian tới ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Bộ Tài chính (2017). Thông tư số 107/2017/TT-BTC ngày 10 tháng 10 năm 2017 của Bộ trưởng Bộ Tài chính.

2. Chính phủ Nước CHXHCN Việt Nam (2021). Nghị định số 60/2021/NĐ-CP quy định về cơ chế tự chủ của đơn vị sự nghiệp công lập.
3. Quốc hội Nước CHXHCN Việt Nam (2015). Luật Kế toán số 88/2015/QH13 ngày 20/11/2015.
4. Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh (20034). Báo cáo quyết toán ngân sách nhà nước giai đoạn 2020 - 2023 của Trường Đại học Giao thông Vận tải Thành phố Hồ Chí Minh

Ngày nhận bài: 7/12/2024

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 19/12/2024

Ngày chấp nhận đăng bài: 8/1/2025

ENHANCING ACCOUNTING PRACTICES AT HO CHI MINH CITY UNIVERSITY OF TRANSPORT

● PHAM THI ANH TU

Ho Chi Minh City University of Transport

ABSTRACT:

Innovation in university governance is an inevitable trend, particularly in the context of financial autonomy. In recent years, the adoption of financial autonomy mechanisms in public universities has enabled institutions to take a more proactive approach in organizing academic activities and managing resources efficiently. Accounting plays a crucial role in this process by providing timely, accurate, and high-quality financial information to support university leaders in decision-making. A well-structured accounting system is therefore a strategic solution for effective governance. This study examines the current state of accounting practices at Ho Chi Minh City University of Transport, analyzes the impact of financial autonomy, and proposes solutions to enhance accounting processes to improve overall university management and operational efficiency.

Keywords: financial autonomy, accounting work, Ho Chi Minh City University of Transport.